

Analysis and Review of the Second Secondary Media Literacy Book

Javad Ghaemizadeh^{1*}, Gholamreza Yadegarzadeh², Alireza Sadeghi³

1 Master of Curriculum Studies, Allameh Tabatabai University, Tehran, Iran

2 Assistant Professor of Curriculum Studies, Allameh Tabatabai University, Tehran, Iran

3 Associate Professor, Department of Curriculum Studies, Allameh Tabatabai University, Tehran, Iran

* **Corresponding author:** Ghaemizadeh

Received: 2022-01-11

Accepted: 2022-03-16

Abstract

Abstract: The main purpose of this study is to analyze the second high school media literacy book. This research is a kind of qualitative research and phenomenological method. Participants in this study were those who had the experience of a secondary school literacy textbook; This means that this book has either been taught or has been taught in this book. In order to perform sampling, theoretical sampling was used. This type of sampling is a purposeful sampling that continued until saturation and finally 16 people were selected as a sample. The research data collection tool was a semi-structured interview. In order to validate the data and results obtained from the research, after conducting the interview and implementing it, the data and their interpretation were provided to the participants in the research, so that they could confirm the accuracy of the data and its analysis. Data were analyzed based on content analysis: open, axial and selective coding. Findings of the research include 5 main themes which include "Change and transformation of the world", "Daily change and advancement of technology", "Specialized strengthening of people", "Creation and increase of literacy in transmitting and receiving messages in people", "Familiarity of people with digital life" have been obtained.

Keywords: analysis and review, Book, Media Literacy, high school

© 2019 Journal of New Approach to Children's Education (JNACE)

This work is published under CC BY-NC 4.0 license.

© 2022 The Authors.

How to Cite This Article: Ghaemizadeh, J. (2022). Analysis and Review of the Second Secondary Media Literacy Book *JNACE*, 4(2): 80-93.

تحلیل و بررسی کتاب سواد رسانه ای دوم متوسطه

جواد قائمی زاده^{۱*}، غلامرضا یادگارزاده^۲، علیرضا صادقی^۳

^۱ کارشناس ارشد مطالعات برنامه درسی، دانشگاه علامه طباطبایی، تهران، ایران

^۲ استادیار گروه مطالعات برنامه درسی، دانشگاه علامه طباطبایی، تهران، ایران

^۳ دانشیار گروه مطالعات برنامه درسی، دانشگاه علامه طباطبایی، تهران، ایران

* نویسنده مسئول: قائمی زاده

تاریخ پذیرش مقاله: ۱۴۰۰/۱۲/۲۵

تاریخ دریافت مقاله: ۱۴۰۰/۱۰/۲۱

چکیده

هدف اصلی پژوهش حاضر، تحلیل و بررسی کتاب سواد رسانه ای دوم متوسطه است. این پژوهش از انواع پژوهش های کیفی و به روش پدیدارشناسی می باشد. مشارکت کنندگانی در این پژوهش مورد مطالعه قرار گرفتند که، تجربه ی برنامه درسی کتاب سواد رسانه ای دوم متوسطه را داشته اند؛ بدین معنی که این کتاب را یا آموزش داده اند و یا تحت آموزش این کتاب بوده اند. میدان پژوهش شامل سه گروه معلمان، کارشناسان امور رسانه و دانش آموزان دوره متوسطه می باشند. به منظور انجام نمونه گیری، از نمونه گیری نظری استفاده شده است که این نوع نمونه گیری نوعی نمونه گیری هدفمند است که تا زمان رسیدن به حالت اشباع ادامه یافت و در نهایت ۱۶ نفر به عنوان نمونه انتخاب شدند. ابزار جمع آوری داده های پژوهش مصاحبه نیمه ساختار مند بود. و برای اعتبار بخشی به داده ها و نتایج به دست آمده از پژوهش بعد از انجام مصاحبه و پیاده سازی آن، داده ها و تفسیر از آنها در اختیار مشارکت کنندگان در پژوهش، قرار گرفت تا آنان صحت داده ها و تحلیل از آن را تایید کنند. داده ها بر اساس تحلیل محتوا به گونه کدگذاری: کدگذاری باز، محوری و انتخابی مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفتند. یافته های تحقیق در برگیرنده ی ۵ مضمون اصلی که شامل "تغییر و تحول دنیا"، "تغییر و پیشرفت روزانه فناوری"، "تقویت تخصصی افراد"، "ایجاد و افزایش سواد انتقال و دریافت پیام در افراد"، "آشنایی افراد با زندگی دیجیتال" بدست آمده است.

واژگان کلیدی: تحلیل و بررسی، کتاب، سواد رسانه ای، دوم متوسطه

تمامی حقوق نشر برای فصلنامه رویکردی نو بر آموزش کودکان محفوظ است.

شيوه استناد به این مقاله: قائمی زاده، ج (۱۴۰۱) تحلیل و بررسی کتاب سواد رسانه ای دوم متوسطه. فصلنامه رویکردی نو بر آموزش کودکان، ۴(۲):

۸۰-۹۳

مقدمه

چند رسانه ای مفهوم سواد تغییر یافته است باید اذعان نمود که بسیاری سواد رسانه ای را با خواندن رسانه های چاپی رسانه هایی همچون فیلم و تلویزیون که در حیطه سواد بصری قرار دارند و سواد کامپیوتری معادل می دانند، درحالی که سواد رسانه ای یک کل بوده که این عوامل جزء اجزای سازنده آن محسوب می شوند[۱]. باید توجه داشت که سواد رسانه ای صرفاً به معنی

گذر جهان از جامعه صنعتی به جامعه اطلاعاتی سبب شده است که شکل اطلاعات و سطح سواد تغییر یابد. در گذشته سواد را توانایی خواندن نوشتن و حساب کردن می دانستند در حالی که در عصر حاضر با توسعه فناوری ارتباطات و اطلاعات تولید و توزیع اطلاعات متنوع ظهور شبکه ها و پایگاه های اطلاعاتی و

کرد. زندگی در جامعه‌ی اطلاعاتی به سواد اطلاعاتی یعنی مجموعه‌ای از توانایی‌ها و مهارت‌ها برای جستجو، ارزیابی و استفاده موثر از اطلاعات نیاز دارد. بسیاری واژه‌ی «سواد رسانه‌ای» را با خواندن رسانه‌های چاپی، رسانه‌هایی همچون فیلم و تلویزیون که در حیطه‌ی سواد بصری هستند و سواد کامپیوتری معادل می‌دانند، در حالی که سواد رسانه‌ای یک کل است که این عوامل جزء اجزای سازنده‌ی آن محسوب می‌شوند [۵].

گفتنی است که در میان انواع مخاطبان رسانه، دانش‌آموزان بیشتر از همه تحت تاثیر رسانه‌ها قرار دارند، به گونه‌ای که جهان واقعی و روزمره با جهان رسانه‌ای برای آنها فرقی ندارد و از این جهت با دیگر مخاطبان رسانه‌ها متفاوت هستند [۶]. مقطع متوسطه در میان دوره‌های تحصیلی به عنوان حلقه ارتباط بین مدرسه و جامعه از اهمیت بالا و سرنوشت‌سازی برخوردار است. دانش‌آموختگان این مقطع لازم است به سواد رسانه‌ای به عنوان مهارتی حیاتی برای زندگی در عصر کنونی مجهز شوند، مهارتی که تسلط بر آن برای دانش‌آموزان این مقطع بیش از سایر اقشار جامعه ضرورت دارد [۷].

عبارت سواد رسانه‌ای اولین بار به وسیله مارشال مک لوهان^۱ در سال ۱۹۶۵ استفاده شد. از دهه ۱۹۷۰ موضوع سواد رسانه‌ای در برخی از کشورهای امریکای لاتین و اروپایی مورد توجه قرار گرفت. در اروپا آموزش سواد رسانه‌ای در سال ۱۹۷۲ در کشور فنلاند و دانمارک به اجرا درآمد آموزش سواد رسانه‌ای در کانادا از سال ۱۹۷۸ با تشکیل انجمن سواد رسانه‌ای آغاز شد و پس از آن نیز مباحث سواد رسانه‌ای در قالب یک موضوع درسی به کتاب‌های درسی انگلیسی اضافه شد و در سال ۱۹۸۲ سازمان یونسکو بیانیه‌ای در رابطه با آموزش سواد رسانه‌ای صادر کرد. این بیانیه به امضای ۱۹ کشور رسید که در حال حاضر با عنوان بیانیه گرانوالد رسمیت پیدا کرده است. در نظام آموزشی ایران نیز از سال ۱۳۹۵ با برنامه درسی اختصاصی تفکر و سواد رسانه‌ای پایه دهم به استاد مصوبه شورای عالی آموزش و پرورش آموزش سواد رسانه‌ای به طور رسمی وارد نظام آموزشی شد.

شکل ۱: انواع سواد از نظر یونسکو

خواندن نوشتن تشخیص خبر از مصاحبه یا گزارش از میزگرد و ... نیست. سواد رسانه‌ای به دنبال تشخیص رابطه دانش و قدرت و سپس رابطه قدرت و عدالت اجتماعی است به عبارت دیگر سواد رسانه‌ای قدرت درک نحوه کار رسانه‌ها و معنی‌سازی در آنها است [۲]. افزون بر این، سواد رسانه‌ای یک حس قوی تفکر انتقادی بوده که سعی دارد نیازهای رسانه‌ای ما را برآورده سازد چرا که یکی از دلایل بالا رفتن سطح آگاهی در تمامی اقشار جامعه برخورد هدفمند مخاطبان با رسانه است. این امر می‌تواند از یک سو به ایجاد ارتباطات دوسویه و مشارکت جوانان با رسانه‌ها و از سوی دیگر به تقویت ساختارهای دموکراتیک جامعه در راستای مباحث نفت و مشارکت فعالانه در حوزه رسانه منجر شود. به همین دلیل آموزش مهارت‌های لازم برای برقراری ارتباطی متفکران و آگاهانه با رسانه‌ها و در عین حال به وجود آوردن نگاهی دقیق نقاد و تحلیلی به پیام‌های رسانه‌ای (نوشتاری دیداری و شنیداری) در سواد رسانه‌ای قابل طرح است [۳].

بر اساس تعریف کمیسیون اروپا نیز سواد رسانه‌ای توانایی دسترسی به رسانه‌ها درک و ارزیابی انتقادی جنبه‌های مختلف و محتوای رسانه‌ها جهت خلق ارتباطات در زمینه‌های گوناگون میباشد سواد رسانه‌ای مرتبط با تمامی رسانه‌ها "تلویزیون رادیو رسانه‌های چاپی اینترنت و تمامی دیگر فناوری‌های ارتباطی دیجیتال جدید" است [۴].

بیان مسأله

با توجه به هجمه جنگ روانی و تحریکات رسانه‌ای دشمنان جمهوری اسلامی جهت انحراف عقیدتی سیاسی نوجوانان و جوانان ایرانی در رسانه‌های بیگانه، می‌توان از دو روش جهت حفظ و واکسینه کردن حداقلی دانش‌آموزان در نظام آموزشی مدارس بهره برد. روش اول رسانه‌حراسی و منع استفاده از رسانه‌ها که خود روشی غلط و غیر قابل کنترل است و روش دوم آموزش صحیح و کاربردی در قالب مجموعه‌ای از دانش، فعالیت و مهارت‌های تخصصی می‌باشد که تحت عنوان سواد رسانه‌ای مطرح میشود و تنها روش مناسب و عقلانی به حساب می‌آید که البته این آموزش باید به نحوی باشد که موجب استقبال دانش‌آموزان و معلمان گردد که در غیر این صورت، آموزش نادرست در این حوزه خود عامل تحریک کننده‌ای در جهت پیشبرد اهداف شوم دشمنان می‌باشد.

در گذشته سواد را بیشتر توانایی خواندن، نوشتن و حساب کردن می‌دانستند، ولی در عصر حاضر با توسعه فناوری ارتباطات و اطلاعات، تولید و توزیع اطلاعات متنوع، ظهور شبکه‌ها، پایگاه‌های اطلاعاتی و چند رسانه‌ای، مفهوم سواد تغییر پیدا

روش پژوهش

برای انجام پژوهش حاضر از روش پدیدارشناسی استفاده شده است. این روش نیز در پژوهش‌هایی معطوف به محتوای تجربه بشری که مستلزم ادراک، تفکر و عمل است، استفاده می‌شود و به ادراکات مشترک افراد را برای دستیابی به فهمی از زیست جهان‌شان مورد بررسی قرار داده و به روشنگری از چگونگی اثرگذاری این ادراکات مشترک بر عمل آنان می‌پردازد [۱۱]. در این پژوهش، روش نمونه‌گیری هدفمند از نوع ملاکی است. مشارکت‌کنندگان در پژوهش حاضر، گروه معلمان، دانش‌آموزان دوم متوسطه، متخصصان و کارشناسان رسانه بودند. دلیل انتخاب این افراد، قرار داشتن آن‌ها در متن می باشد. برای گردآوری اطلاعات از مصاحبه‌های عمیق و نیمه ساختاریافته استفاده گردید. انتخاب مشارکت‌کنندگان مبتنی بر ملاک الف) برخورداری از تخصص لازم، ب) انتخاب بر اساس دارا بودن سابقه کار و فعالیت، د) علاقه مندی به شرکت در فرآیند مصاحبه بود. ویژگی‌های جمعیت‌شناختی مشارکت‌کنندگان در پژوهش در جدول ۱ ارائه شده است.

در دنیای امروز شاهد پیدایش اشکال فرا چاپی تولید توزیع و درک رسانه‌ای یا رسانه‌های الکترونیکی دیجیتال می‌باشیم [۸]، بگونه‌ای که اطلاعات در حجم و تنوع باورنکردنی به واسطه رسانه‌ها در دسترس همگان قرار گرفته است [۹]. لازم به ذکر است رسانه به وسایل انتقال پیام از فرستنده یا فرستندگان به مخاطب یا مخاطبان گفته می‌شود و می‌تواند شامل روزنامه، کتاب، رادیو، تلویزیون، ماهواره، فناوری‌های نوین ارتباطات و اطلاعات و اینترنت و ... باشد [۳]. رسانه‌ها غالباً جایگاه بروز تحول در فرهنگ‌ها بوده [۱۰] و به طور کلی به دنبال آگاهی‌دادن و هوشیار سازی مخاطبان خود می‌باشند. حال پژوهشگر در این پژوهش قصد دارد با پاسخگویی به سؤالاتی نظیر دلایلی برای تدوین محتوای کتاب سواد رسانه‌ای با توجه به تحولات نوین فناوری، چگونگی تدوین اهداف درسی، محتوای کتاب سواد رسانه‌ای به بررسی و تحلیل محتوای کتاب سواد رسانه‌ای دوم متوسطه و که چرا کتاب سواد رسانه‌ای حاضر بین دانش‌آموزان و معلمان مورد استقبال قرار نرفته است؟

جدول ۱ مشخصات مشارکت‌کنندگان در مصاحبه

ردیف	جنسیت	مدرک تحصیلی	رشته تحصیلی
۱	مرد	ریاضی فیزیک	دانش آموز
۲	زن	کارشناسی ارشد	مربی
۳	مرد	کارشناسی ارشد	مربی
۴	مرد	کارشناسی ارشد	فعال رسانه‌ای
۵	مرد	کارشناسی ارشد	مربی
۶	مرد	لیسانس	فعال رسانه‌ای
۷	زن	کارشناسی ارشد	مربی
۸	مرد	کارشناسی ارشد	مربی
۹	مرد	کارشناسی ارشد	مربی
۱۰	مرد	لیسانس	فعال رسانه‌ای
۱۱	زن	کارشناسی ارشد	مربی
۱۲	زن	لیسانس	مربی
۱۳	مرد	کارشناسی ارشد	مربی
۱۴	زن	لیسانس	مربی
۱۵	زن	علوم تجربی	دانش آموز
۱۶	مرد	علوم انسانی	دانش آموز

روش تجزیه و تحلیل داده‌ها

برای تحلیل داده‌های پژوهش پدیدارشناختی با استفاده از روش‌های کدگذاری زنده و ارزشی به منظور یکسان‌سازی افق‌ها استفاده خواهد شد، سپس کدها با یکدیگر ادغام شده و توصیف

می‌شوند، درنهایت کدها براساس قرابت مفهومی، خوشه‌بندی گردید و هرکدام از خوشه‌ها توصیف گردید. در این پژوهش پس از گردآوری اطلاعات از طریق مصاحبه بر اساس روش تحلیل مضمون کد گذاری‌های اولیه و در نهایت کدهای انتخابی

در تحلیل داده‌ها از روش کدگذاری استفاده شد. کدگذاری در سه مرحله کدگذاری باز، محوری و انتخابی انجام پذیرفت. در این پژوهش ابتدا طی کدگذاری باز، کدهای مناسب به بخش‌های مختلف داده‌ها اختصاص یافت و مفاهیم شناسایی گردید. مرحله‌ی کدگذاری محوری پیوند میان مقوله‌ها و ابعاد گوناگون آن‌ها شناسایی شدند. در مرحله‌ی کدگذاری انتخابی مؤلفه‌های مشابه در یک طبقه قرار گرفتند.

سوال اول پژوهش : به نظر شما با توجه به تحولات نوین فناوری چه ضرورت‌هایی برای به بروز رسانی محتوای رسانه ای وجود دارد؟

مشخص شدند و سپس به صورت دستی پژوهشگر به تحلیل و تفسیر هر کدام از مضامین پرداخته است.

ابزار اندازه‌گیری و تجزیه و تحلیل داده‌ها:

ابزار گردآوری اطلاعات در این پژوهش مصاحبه نیمه ساختاریافته بین ۳۰ تا ۳۵ دقیقه انجام گرفت به طوری که اهداف و سؤالات پژوهش را شامل می‌شد. در راستای انجام مصاحبه‌ها در همان ابتدا پژوهشگر پس از معرفی خود و محرمانه بودن اطلاعات، به مصاحبه‌شوندگان اطلاع داده شد که هدف از این پژوهش شناسایی الگوهای تلفیق برنامه درسی تعلیمات دینی با درس علوم تجربی دوره دوم ابتدایی است. سپس بر اساس سؤالات تدوین شده، مصاحبه‌های فردی انجام گرفت و در پایان از مصاحبه‌شوندگان درخواست گردید، در مورد آنچه در مصاحبه گذشته است اگر نظر خاصی دارند مطرح نمایند.

جدول ۲: ضرورت‌های بروز رسانی محتوای کتاب سواد رسانه ای با توجه به تحولات نوین فناوری

کد گذاری انتخابی	کد گذاری محوری	کد گذاری باز
تغییر و تحول در دنیا	*تغییر عملکرد دشمن در به کارگیری ابزار	پیگیری و بروز شدن سواد رسانه ای-تغییر روش هر روز روش و سناریوی دشمن در به کارگیری ابزار تغییر میکند -نو کردن مطالب -ضعیف کار کردن در بحث سواد رسانه -هزینه میلیاردری غرب -درقرن اخیر از سواد رسانه ای ، به عنوان سواد جدید یاد می شود -الزام بر به روزرسانی محتوا وجود دارد-برای اطمینان از حقایق در دنیای رسانه ناچار به بروز رسانی هستیم -با پیشرفت روزافزون فناوری نیاز بشر به نحوه ی استفاده از این فناوری هم دستخوش تغییر و پیشرفت می شود - برای استفاده ی درست از هر ابزاری باید به دفترچه راهنمای محصول که در کنار آن ارائه می شود مراجعه کرد، پس با پیشرفت فناوری ما نیز باید با چگونگی استفاده از این فناوری در راستای رسیدن به اهداف درست آشنا شویم - به تناسب تحولات محتوای رسانه ای بروزرسانی و رفع نواقص و ارتقاء علمی و کیفی ضروری است -ضرورت جدی لازمه رسانه مطابقت با فن آوری های جدید است- در صورت عدم بروز رسانی رسانه قابلیت خود را از دست می دهد- موثرترین عنصر دهکده جهانی رسانه میتواند در کوتاهترین زمان ممکن باعث بروز یک بحران یا جمع کردن یک اتفاق شود.-رسانه امروز ارباب حلقه های جهان بهم پیوسته ماست
برقراری ارتباط	*اطلاع یافتن از حقایق دنیای رسانه	
تغییر و پیشرفت روزانه فناوری	*پیشرفت روز افزون فناوری *رسیدن به نتیجه مطلوب و عقب نیفتادن از دنیا *ازدست ندادن قابلیت *ارتباط دنیا با یکدیگر به وسیله رسانه	

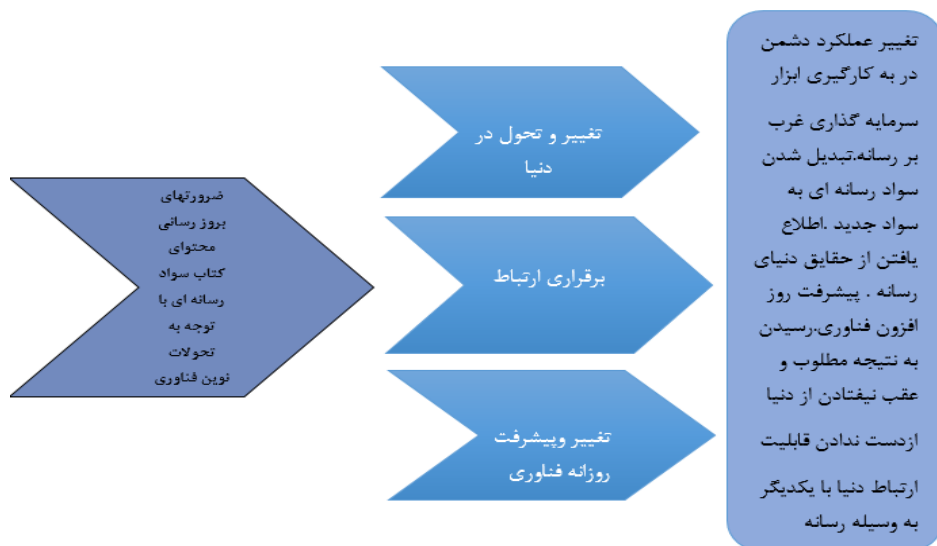
رسیدن به اهداف درست آشنا شویم. تحولات محتوای رسانه ای، بروزرسانی و رفع نواقص و ارتقاء علمی و کیفی ضروری است و گر نه نتیجه مطلوب نخواهد داشت. امروزه رسانه موثرترین عنصر دهکده جهانی است که میتواند در کوتاهترین زمان ممکن باعث بروز یک بحران یا جمع کردن یک اتفاق شود. اظهارات مصاحبه شونده‌گان در این زمینه: « برای استفاده ی درست از هر ابزاری باید به دفترچه راهنمای محصول که در کنار آن ارائه می شود مراجعه کرد، پس با پیشرفت فناوری ما نیز باید با چگونگی استفاده از این فناوری در راستای رسیدن به اهداف درست آشنا شویم.» (کد شماره ۱۲)

ضرورت‌های بروز رسانی محتوای کتاب سواد رسانه ای با توجه به تحولات نوین فناوری

از مصاحبه با کارشناسان حوزه رسانه ، معلمان و دانش آموزان دوره دوم متوسطه این نتایج حاصل می شود که اولاً باید بحث سواد رسانه با توجه به تغییرات روزانه اش با جدیت پیگیری و بروز شود ، درقرن اخیر از سواد رسانه ای ، به عنوان سواد جدید یاد می شود پس این امر الزام بر به روزرسانی محتوا را به همراه دارد که برای اطمینان از حقایق در دنیای رسانه ناچار به بروز رسانی هستیم. با پیشرفت روزافزون فناوری نیاز بشر به نحوه ی استفاده از این فناوری هم دستخوش تغییر و پیشرفت می شود بنابراین ما نیز باید با چگونگی استفاده از این فناوری در راستای

از اون جایی که همیشه تو کار رسانه ای تقریباً ضعیف کار کردیم و غرب میلیارد ها دلار هزینه کرده این ضرورت تقریباً به حداکثر نیاز خودش رسیده» (کد شماره ۳)
 در قرن اخیر از سواد رسانه ای ، به عنوان سواد جدید یاد می شود پس الزام بر به روزرسانی محتوا وجود دارد» (کد شماره ۱)
 برای اطمینان از حقایق در دنیای رسانه ناچار به بروز رسانی هستیم» (کد شماره ۹)

«به تناسب تحولات محتوای رسانه ای بروزرسانی و رفع نواقص و ارتقاء علمی و کیفی ضروری است و گر نه نتیجه مطلوب نخواهد داشت» (کد شماره ۱۳)
 ضرورت جدی لازمه رسانه مطابقت با فن آوری های جدید است و گر نه قابلیت خود را از دست می دهد» (کد شماره ۷)

شکل ۲: ضرورت های بروز رسانی محتوای کتاب سواد رسانه ای با توجه به تحولات نوین فناوری

سوال دوم پژوهش: به نظر شما آموزش کتاب رسانه ای با توجه به تحولات نوین فناوری به چه بسترها و امکاناتی نیازمند است؟

جدول ۳: بسترها و امکانات مورد نیاز آموزش کتاب سواد رسانه ای با توجه به تحولات نوین فناوری

کد گذاری انتخابی	کد گذاری محوری	کد گذاری باز
تقویت تخصصی افراد	نیاز به معلم آگاه و متخصص بیان مفاهیم به زبان ساده استفاده از اطلاعات جدید و نو دوره های دانش افزایی برای همه افراد بستر سخت افزاری (دوربین و فضای اینترنت...) بهره گیری از فضای شهودی مشورت و ارتباط با والدین بهره گیری از افراد توانا و آگاه تعامل و همکاری با آموزش و پرورش ایجاد انگیزه بهره جستن از فضاهای جذاب و عملی تر	متخصص و آگاه به فضای مجازی مربی باشه به روز بودن محتویات کتاب - قابل فهم بودن مطالب برای دانش آموزان - استفاده از به روزترین مقالات در این رابطه - بیان جذاب استفاده از اطلاعات و اخبار به روز - دسترسی درست و آگاهانه آحاد دانش آموزان و مردم به ابزار و امکانات فناورانه - آشنایی همه افراد جامعه با این ابزارها نحوه صحیح استفاده و بهره وری از آن ها را آموزش ببینند - قطعاً بستر فضای مجازی و فضاهای مختلف در اینترنت میتواند بسترهای مناسبی برای آموزش سواد رسانه ای باشد - فیلم و پاورپوینت های جذاب - باید علاوه بر متخصصان این حوزه ، با نوجوانان و والدین آن ها بیشتر مشورت شود - مشارکت همه افراد اجرای مطالب و محتوا در قالب یک برنامه اینترنتی جذاب با اجرا و کارشناسی افراد توانا و خاکستری پسند - تعامل با آموزش و پرورش شبکه ی محله ای - آگاهی افراد از نیاز به آموزش معرفی الزامات سواد رسانه ای ارتباط بیشتر با مخاطب با آوردن مثال های واضح تر و کاربردی تر - فضای جذاب تر - محتوای تصویری و ویدیویی بیشتر - نیازمند فضای عملی تر و فرد متخصص

جدول ۴: اهداف درسی کتاب سواد رسانه ای با توجه به تحولات نوین فناوری

کد گذاری باز	کد گذاری محوری	کد گذاری انتخابی
<p>افزایش سواد رسانه ای برای عموم مردم بیان اهداف به زبان ساده و قابل فهم باشد-ایمان پیدا کردن واقعی دانش آموز به جنگ نرم و اهمیت آن - اقتناعی دانش آموز درباره سیاست های کثیف غربی-سعی در تاثیر گذاری روی تفکر دانش آموزان- واشکافی اخبار دروغ از غلط یا شایعات -دوم شناخت فعالیت دشمن تو این فضا - آرام سازی فضا رسانه-ایجاد تفکرانتقادی در دانش آموز توانایی تشخیص-ارتباط مستقیم فناوری با فرهنگ جامعه - طراحی اهداف به گونه متناسب با آموزه ها و باورهای دینی -فراهم کردن زمینه برای استفاده هرچه بیشتر از فناوری برای رشد و تعالی -انسان ها در زمینه های مختلف -بیان معایب و مزایا و نحوه استفاده صحیح و کاربردی از این ابزار-مخاطب شناسی، تولید محتوای اثرگذار، انتشار محتوا-آگاهی سازی در بستر مناسب و بدور از ایجاد ذهنیت های غلط در مخاطب و بد جلوه دادن تمامی ابزار ، فیلم ها ، گیم ها منطبق بودن با نیازهای بومی -آموزش مسائل مهم رسانه و فضای مجازی را در قالب ساده به نوجوانان افزایش قدرت تحلیل محتوا های رسانه-اهداف سطح بالای تدریس سواد رسانه، رساندن مخاطب به تفکر خلاق و نقادانه شناخت فنون اقناع -توان تولید محتوا آموزش به صورت عملی و کارگاهی</p>	<p>افزایش سواد رسانه ای توانایی درک و تشخیص موضوعات ایجاد تفکر انتقادی در دانش آموزان استفاده از فناوری برای رشد و تعالی انسان ها نحوه استفاده درست از ابزارهای جدید توجه به ویژگی های مخاطبان آگاهی بخشی توجه به نیازها افزایش قدرت تحلیل رساندن مخاطب به تفکر خلاق</p>	<p>ایجاد و افزایش سواد انتقال ودریافت پیام در افراد آشنایی افراد با زندگی دیجیتال</p>

چگونگی اهداف درسی کتاب سواد رسانه ای با توجه به تحولات نوین فناوری

براساس نتایجی که از مصاحبه با مشارکت کنندگان بدست آمده است در بخش اهداف فناوری همچون شمشیر دولبه ای است که در صورت استفاده نادرست از آن می تواند خسارات جبران ناپذیری را به فرد و جامعه وارد سازد. خصوصا که این ابزار از مقولاتی است که ارتباط مستقیم با فرهنگ جامعه دارد. پس اهداف باید به گونه ای طراحی و برنامه ریزی شوند که متناسب با آموزه ها و باورهای دینی، زمینه را برای استفاده هرچه بیشتر از فناوری برای رشد و تعالی انسان ها در زمینه های مختلف را فراهم آورد. هدف ها باید برای عموم مردم و با زبان ساده و قابل فهم باشد. تفکرانتقادی در دانش آموزان را به همراه داشته باشد . منطبق با نیازهای بومی باشد و سعی کند مسائل مهم رسانه و فضای مجازی را در قالب ساده به نوجوانان آموزش دهد. ا قدرت تحلیل محتوا های رسانه ها را در افراد افزایش دهد و از همه مهم تراهداف سطح بالای تدریس سواد رسانه،

رساندن مخاطب به تفکر خلاق و نقادانه و شناخت فنون اقناع و در نهایت توان تولید محتوا است . شرکت کنندگان در مصاحبه اظهار داشتند:

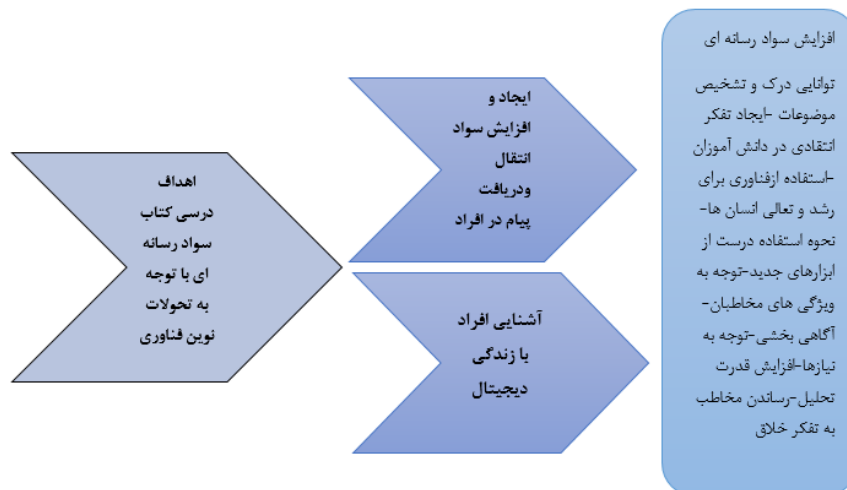
«هدف باید افزایش سواد رسانه ای برای عموم مردم و با زبان ساده و قابل فهم باشد»(کدشماره۱۳).

«به نظرم اولین و مهم ترین هدف باید واشکافی اخبار دروغ از غلط یا شایعات باشه برای این که بیشترین ضربه از همین زود باوری زده میشه....و دوم شناخت فعالیت دشمن تو این فضا (که چطورری خبر میده ، چطورری تیتتر میزنه و.....)در کل دشمن شناسی سوم آرام سازی فضا رسانه»(کدشماره۵).

«ایجاد تفکرانتقادی در دانش آموز و توانایی تشخیص» (کدشماره۷)

«منطبق با نیازهای بومی باشد و سعی کند مسائل مهم رسانه و فضای مجازی را در قالب ساده به نوجوانان آموزش دهد»(کد شماره۲)

افزایش قدرت تحلیل محتوا های رسانه» (کد شماره۹)

شكل ۴: چگونگى اهداف درسى كتاب سواد رسانه اى با توجه به تحولات نوين فناورى

سوال چهارم پژوهش: به اعتقاد شما محتوای کتاب سواد رسانه ای با توجه به تحولات نوین فناوری چگونه باید باشد؟

جدول ۵: محتوای کتاب سواد رسانه با توجه به تحولات نوین فناوری

کد گذاری انتخابی	کد گذاری محوری	کد گذاری باز
تولید محتوای هنری و زیبایی شناختی	جذاب و ساده به روز بودن محتوا جامع و کامل بودن محتوا کاربردی بودن محتوا استفاده از فیلم و تصویر ملموس بودن محتوا با زندگی واقعی آگاه بخش بودن تک بودی نبودن و همه جانبه نگر بودن محتوا آموزش عملی بهره گیری از علم دنیا و تلفیق با دانش داخلی تلفیق دروس و بهره گیری بیشتر از سواد رسانه ای	جذاب و ساده- به روز و قابل لمس بودن- قوی بودن تحلیلها به دلیل عدم وجود-شک و شبهه ای در ذهن مخاطب -به روز/کاربردی/اجذاب/جامع و کامل- جلوگیری از شیوع شبهات -ايجاد فضای جذاب برای مخاطب- محتوای این کتاب باید بر اساس اهداف از پیش تعیین شده و کاربرد محور باشد-نپرداختن به مسائل تئوریک -بودن کتاب به منزله ی یک میدان تمرین حضور در عرصه فناوری و رسانه باشد تا شخص با مطالعه و بکارگیری راهکار های آن بتواند بصورت صحیح از ابزار فناوری و رسانه استفاده بکند-تاثیر ویدیو بیش از ۷۵ درصد-قابل لمس تر بودن برای مخاطب و با زبانی نرم تر-آگاه کننده بودن -بررسی ابزار های جنگ نرم که شامل ماهواره شبکه اجتماعی -همه جانبه نگری محتوا آموزش بهصورت عملی-علم روز دنیا وقتی با دانش داخلی بومی شود میتواند نتایج خوبی از آن برداشت نمود-تلفیق دروس

در تدوین محتوا می توان با بهره گیری از علم روز دنیا و دانش داخلی می توان محتوای متناسب با ویژگی های دانش آموزان تدوین نمود. همچنین در تدوین محتوا سایر دروس مثلا ادبیات و دینی و... میتوان با تلفیق آنها با تکنولوژی به نتایج مطلوبی دست یافت. مصاحبه شوندگان در این زمینه اظهار نظر داشتند: «محتوای این کتاب باید بر اساس اهداف از پیش تعیین شده و کاربرد محور باشد و صرفا به مسائل تئوریک نپردازد. در واقع کتاب باید به منزله ی یک میدان تمرین حضور در عرصه فناوری و رسانه باشد تا شخص با مطالعه و بکارگیری راهکار

محتوای کتاب سواد رسانه با توجه به تحولات نوین فناوری

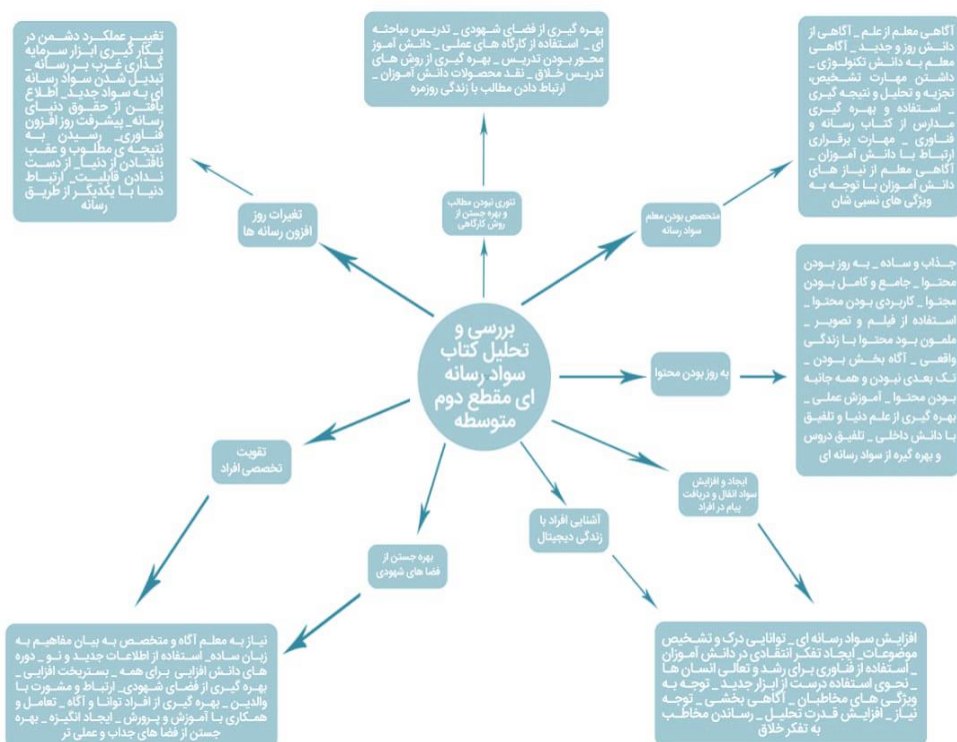
از نتایج بدست آمده از اظهارات مصاحبه شوندگان محتوا باید به روز و قابل لمس و جذاب باشد، تحلیلها باید به قدری قوی باشد که شک و شبهه ای در ذهن مخاطب نماند. محتوا باید کاربردی باشد و نباید صرفا به مسائل تئوری پرداخته شود. همچنین از مثال هایی که استفاده می شود باید کاملا به روز بوده تا مخاطب بتواند با محتویات ارتباط برقرار نماید. می توان در کنار مطالب کتاب از فیلم ها و انیمیشن ها بهره جست.

«از حدود ۱۸،۱۹ تا کتابی که در سال بچه ها توی مدرسه میخونن یه دونه کتاب عربی و یه کتاب دین و زندگی هست که به دین و عقاید مربوطه، کتاب عربی که نکته ای زیاد نداره و در باره کتاب دینی هم شنیدید که چقدر چرته احکام روزه و ... مثلا توی نهم آورده به جای اینکه توی هفتم باشه و..... به نظرم سواد رسانه ای باید ترکیب بشه با دین به طوری که مثلا ۸۰ به ۲۰ باشه به نفع سواد رسانه ای و کلی مطلب میشه در مورد احادیث و... در مورد علم و... دید که به کار میاد و..... (با توجه به جامعه فعلی)» (کدشماره ۱۰)

های آن بتواند بصورت صحیح از ابزار فناوری و رسانه استفاده بکند» (کد شماره ۱)
 «تحقیقات نشون داده ویدیو بیش از ۷۵ درصد اثرگذاری داره و با اختلاف زیاد از صوت و کتاب و پی دی اف و مقاله بالاتر» (کد شماره ۴)
 «قابل لمس تر برای مخاطب باشه و با زبانی نرم تر» (کد شماره ۱۵)
 «آگاه کننده باشه و ابزار های جنگ نرم که شامل ماهواره شبکه اجتماعی هست رو کاملا بررسی کنه» (کدشماره ۸)
 «محتوا باید ابعاد مختلف را در برگیرد و نباید تک بعدی به مسائل نگاه کند در واقع باید واقعیت جامعه و دنیای پیرامون در قالب امروزی اما همه فهم بیان کند» (کدشماره ۱۲)

شکل ۵: محتوای کتاب سواد رسانه با توجه به تحولات نوین فناوری

شکل ۶: بررسی و تحلیل کتاب سواد رسانه ای مقطع دوم دبیرستان

بحث و نتیجه گیری

بر اساس نتایج بدست آمده از پژوهش، بررسی و تحلیل محتوای کتاب سواد رسانه ای دوم متوسطه از جنبه ها و زوایای مختلف در قالب مقوله ها و خرده مقوله های متعدد مورد توجه مشارکت کنندگان در پژوهش قرار گرفته است که در ذیل شرح آن آورده شده است.

سوالی که در این پژوهش مطرح شد این بود که **با توجه به تحولات نوین فناوری چه ضرورت‌هایی برای به بروز رسانی محتوا سواد رسانه ای وجود دارد؟**

در پاسخ به این سوال به «تغییر و تحول دنیا»، «برقراری ارتباط»، «تغییر و پیشرفت روزانه فناوری» به عنوان کدهای انتخابی سوال اول که از ۸ کد محوری است دست یافتیم.

تغییر و تحول دنیا: گذر جهان از جامعه صنعتی به جامعه اطلاعاتی سبب شده است که شکل اطلاعات و سطح سواد تغییر یابد. در گذشته سواد را توانایی خواندن نوشتن و حساب کردن می دانستند در حالی که در عصر حاضر با توسعه فناوری ارتباطات و اطلاعات تولید و توزیع اطلاعات متنوع ظهور شبکه ها و پایگاه های اطلاعاتی و چند رسانه‌ای مفهوم سواد تغییر یافته است باید اذعان نمود که بسیاری سواد رسانه‌ای را با خواندن رسانه‌های چاپی رسانه‌هایی همچون فیلم و تلویزیون که در حیطه سواد بصری قرار دارند و سواد کامپیوتری معادل می دانند، درحالی که سواد رسانه‌ای یک کل بوده که این عوامل جزء اجزای سازنده آن محسوب می شوند [۱]. باید توجه داشت که سواد رسانه‌ای صرفاً به معنی خواندن نوشتن تشخیص خبر از مصاحبه یا گزارش از میزگرد و ... نیست. سواد رسانه‌ای به دنبال تشخیص رابطه دانش و قدرت و سپس رابطه قدرت و عدالت اجتماعی است به عبارت دیگر سواد رسانه‌ای قدرت درک نحوه کار رسانه ها و معنی سازی در آنها است [۲]. در هر حال سواد رسانه ای قصد هوشیار سازی و اختیار بخشی به مخاطب را دارد و در چنین عصری، این مهارتها پایه و اساس آینده جامعه آگاه را تشکیل می دهد و باعث تقویت و قدرتمند کردن ساختارهای دموکراتیک جامعه می شود [۱۲].

برقراری ارتباط: پژوهشگران عرصه ارتباطات نیز سواد رسانه‌ای را پژوهش، تحلیل، آموزش و آگاهی از تاثیرات رسانه هایی نظیر رادیو، تلویزیون، فیلم، روزنامه، مجله، کتاب و اینترنت بر افراد و جوامع بشری می دانند به بیان دیگر توانایی و قدرت دسترسی تحلیل ارزیابی و انتقال داده‌ها و پیام‌های رسانه‌ای که می‌توان در چارچوب های گوناگون چاپی و غیر چاپی عرضه نمود را سواد رسانه‌ای می‌گویند. با فراگیر شدن رسانه های نوین در سطح جهان شاهد ایجاد ارتباطات پیچیده و حذف فاصله ها هستیم در این فضا معلم احساس می‌کند که

دانش آموز در اختیار او نیست این ویژگی دوران ارتباطات است که به شدت در حال گسترش است و ما خواهناخواه، در معرض آن قرار داریم. آموزش سواد رسانه ای نوعی مصونیت بخشی درونی ایجاد می‌کند هنگامی که ذهن افراد انتخاب و امتناع را آموخته و معیارها را به دست آورده باشد سالم‌تر می ماند و قرنطینه هم لازم نیست [۱۳].

تغییر و پیشرفت روزانه فناوری: اگر مهارتهای بسیار زیادی هم داشته باشیم اما نتوانیم اطلاعات و آگاهی مان را طبقه بندی کنیم و در جهت مناسب خود از آنها استفاده کنیم، قادر نخواهیم بود خود را به سطح وسیع و گسترده ای از پیام های رسانه ای که ما را تحت بمباران اطلاعات قرار داده اند و حتی محیط اطرافمان که دائماً با آن در ارتباط هستیم، عرضه کنیم. پس این بیانگر محدود و نامتعادل بودن ساختمان دانش ما است. بنابراین ضروری است در بر خورد با رسانه ها از طریق سواد آموزی با هوشیاری کامل عمل کنیم و به راحتی تسلیم امواج الکترونیکی رسانه ها نشویم [۱۴].

از مصاحبه با کارشناسان حوزه رسانه ، معلمان و دانش آموزان دوره دوم متوسطه این نتایج حاصل می شود که اولاً باید بحث سواد رسانه با توجه به تغییرات روزانه اش با جدیت پیگیری و بروز شود ، در قرن اخیر از سواد رسانه ای، به عنوان سواد جدید یاد می شود پس این امر الزام بر به روزرسانی محتوا را به همراه دارد که برای اطمینان از حقایق در دنیای رسانه ناچار به بروز رسانی هستیم. با پیشرفت روزافزون فناوری نیاز بشر به نحوه ی استفاده از این فناوری هم دستخوش تغییر و پیشرفت می شود بنابراین ما نیز باید با چگونگی استفاده از این فناوری در راستای رسیدن به اهداف درست آشنا شویم. تحولات محتوای رسانه ای، بروزرسانی و رفع نواقص و ارتقاء علمی و کیفی ضروری است و گر نه نتیجه مطلوب نخواهد داشت. امروزه رسانه موثرترین عنصر دهکده جهانی است که میتواند در کوتاهترین زمان ممکن باعث بروز یک بحران یا جمع کردن یک اتفاق شود.

سوالی که در این پژوهش مطرح شد این بود که بسترها و امکانات مورد نیاز آموزش کتاب سواد رسانه ای با توجه به تحولات نوین فناوری؟

در پاسخ به این سوال به «تقویت تخصصی افراد»، «بهره جستن از فضاهای شهودی و سخت افزاری» به عنوان کدهای انتخابی سوال اول که از ۱۱ کد محوری است دست یافتیم.

تقویت تخصصی افراد: به طور کلی سواد رسانه‌ای مفهومی است که مهارت ها و قابلیت های مورد نیاز برای پیشرفت همراه با استقلال و آگاهی را در فضای ارتباطی جدید دیجیتال و رسانه

هستند که قدرت درک و تجزیه و تحلیل پیام رسانه را ندارند [۱۷].

براساس نتایج به دست آمده لازم است مربی از ابزارها و امکانات سخت افزاری از جمله فیلم و پاورپوینت های جذاب، اجرای مطالب و محتوا در قالب یک برنامه اینترنتی جذاب با اجرا و کارشناسی افراد توانا و همچنین برگزاری کارگاههای عملی برای دانش آموزان استفاده نماید. قطعاً بستر فضای مجازی و فضاهای مختلف در اینترنت میتواند بسترهای مناسبی برای آموزش سواد رسانه ای باشد. در بررسی پیشینه پژوهش و مطالعه آثار به نظر می رسد بیشتر به اهمیت موضوع سواد رسانه ای پرداخته شده است و اینکه این موضوع را با چه شیوه ها و ابزارهایی برای دانش آموزان آموزش دهیم مطالب قابل توجهی یافت نشد.

سوالاتی که در این قسمت مطرح شد این بود که اهداف درسی کتاب سواد رسانه ای با توجه به تحولات نوین فناوری چگونه باید باشد؟

در پاسخ به این سوال به «ایجاد و افزایش سواد انتقال و دریافت پیام در افراد»، «آشنایی افراد با زندگی دیجیتال» به عنوان کدهای انتخابی سوال سوم که از ۱۰ کد محوری برخوردار است، دست یافتیم.

ایجاد و افزایش سواد انتقال و دریافت پیام در افراد:

تک تک افراد نمی توانند بر روی آنچه که رسانهها عرضه می کنند کنترل زیادی داشته باشند اما می توانند روشهای کنترل به شیوه برنامه ریزی ذهنی را بیاموزند [۱۸]. بنابراین هدف سواد رسانه ای به نوعی دادن قدرت کنترل برنامه های رسانه و افراد بوده تا یاد بگیرند کنترل را از رسانهها به سمت خود معطوف کنند [۱۹]. اگر مهارتهای بسیار زیادی هم داشته باشیم اما نتوانیم اطلاعات و آگاهی مان را طبقه بندی کنیم و در جهت مناسب خود از آنها استفاده کنیم، قادر نخواهیم بود خود را به سطح وسیع و گسترده ای از پیام های رسانه ای که ما را تحت بمباران اطلاعات قرار داده اند و حتی محیط اطرافمان که دائماً با آن در ارتباط هستیم، عرضه کنیم. پس این بیانگر محدود و نامتعادل بودن ساختمان دانش ما است. بنابراین ضروری است در بر خورد با رسانه ها از طریق سواد آموزی با هوشیاری کامل عمل کنیم و به راحتی تسلیم امواج الکترونیکی رسانه ها نشویم [۱۴].

بر اساس نتایج به دست آمده فناوری همچون شمشیر دولبه ای است که در صورت استفاده نادرست از آن می تواند خسارات جبران ناپذیری را به فرد و جامعه وارد سازد. خصوصاً که این

های چند منظوره جامعه اطلاعاتی تشریح کرده و نتیجه روند آموزش رسانه ای را لحاظ نموده است. با این وجود سواد رسانه ای مفهومی چند معنایی و در رقابت با مفاهیم دیگر همچون سواد سمعی و بصری سواد دیجیتالی و دیگر سوادها میباشد. باید توجه داشت سواد رسانه ای به دنبال مقابله با کژکارکردی های رسانه های بزرگ قالب بوده که هدف آنها تامین غلبه فرهنگی تعمیم فلسفه سیاسی و حفظ قدرت هایی است که خود این رسانه ها محصول آنها هستند [۱۵]. ایرانپور (۱۳۸۹) [۱۶] در مطالعه ای با هدف بررسی و شناخت وضعیت و نقش سواد رسانه ای بر نحوه چگونگی و میزان استفاده از رسانه های تعاملی در میان دانشجویان تحصیلات تکمیلی در دو دانشگاه اصفهان و دانشگاه صنعتی اصفهان انجام داده است. یافته ها حاکی از آن است که دانشجویان تحصیلات تکمیلی دانشگاه اصفهان و صنعتی از لحاظ سطح سواد رسانه ای در حد متوسط می باشند. یافته دیگر این تحقیق این است که دانشجویان تحصیلات تکمیلی با سطوح سواد رسانه ای متفاوت میزان استفاده متفاوتی از رسانه های تعاملی دارند و همچنین میان پایگاه اجتماعی - اقتصادی دانشجویان تحصیلات تکمیلی و وضعیت سواد رسانه ای آنها رابطه معناداری وجود دارد، بدین ترتیب که دانشجویان با پایگاه اجتماعی - اقتصادی بالا وضعیت سواد رسانه ای بهتری نسبت به دانشجویان با پایگاه اجتماعی - اقتصادی پایین داشتند [۱۶].

براساس نتایج به دست آمده مربی کتاب سواد رسانه ای باید فردی متخصص و آگاه به فضای مجازی بوده، نسبت به محتویات کتاب از آگاهی کامل برخوردار بوده و همچنین نسبت به دانش خود به روز باشد مثلاً از به تازه ترین مقالات در رابطه با سواد رسانه ای استفاده نماید. علاوه بر تخصص لازم است معلم کتاب سواد رسانه ای فردی با مهارت بالا باشد و در کلاس درس خود از انواع امکانات در دسترس به بهترین نحو برای رسیدن به اهداف مورد نظر بهره گیرد.

بهره جستن از فضاهای شهودی و سخت افزاری:

سواد رسانه ای نوعی درک متکی بر مهارت است که می توان بر اساس آن انواع رسانه ها را از یکدیگر تشخیص داد و انواع تولیدات رسانه ای را تفکیک و شناسایی کرد؛ بنابراین وقتی دانش آموزان با توجه به رشد فناوری های جدید ارتباطی و اطلاعاتی هنوز از طریق شیوه های سنتی آموزش ببینند نمی توان آنها را مخاطبان فعال جامعه دانست که در استفاده از رسانهها روش منطقی با حس کنجکاوی و نقادی در پیش گیرند این دانش آموزان مخاطبانی منفعل و استفاده کننده صرف رسانهها

آموزان نسبت به کسب تجربه و صحبت درباره رسانه ها مشتاق هستند و سواد رسانه ای راهی جذاب برای کاوش در سطح وسیعی از موضوعات و معضلات می‌دانند. به نظر محققان و اندیشمندان آموزش رسانه‌ای ابزاری مهم برای مطرح کردن مواردی همچون شناسایی مشکلات و معضلات جامعه از جمله مصرف الکل سیگار و مواد مخدر چاقی و اختلالات تغذیه ای خشونت و آزار و اذیت درک و شناخت جنس مقابل تبعیض نژادی و سایر گونه‌های تبعیض و ظلم و آموزش مهارت‌های زندگی است مهارت سواد رسانه ای می‌تواند به مردم و گروه هایی که معمولاً از سیستم رسانه‌ها حذف می‌شوند قدرت بخشد تا داستان خود را بیان کنند عقاید خود را به اشتراک بگذارند و برای عدالت قدم بردارند[۳].

از نتایج بدست آمده از اظهارات مصاحبه شوندگان محتوا باید به روز و قابل لمس و جذاب باشد، تحلیل ها باید به مقداری قوی باشه که شک و شبهه ای در ذهن مخاطب نماند. محتوا باید کاربردی باشد و نباید صرفاً به مسائل تئوری پرداخته شود. همچنین از مثال هایی که استفاده می‌شود باید کاملاً به روز بوده تا مخاطب بتواند با محتویات ارتباط برقرار نماید. می‌توان در کنار مطالب کتاب از فیلم ها و انیمیشن ها بهره جست. در تدوین محتوا می‌توان با بهره گیری از علم روز دنیا و دانش داخلی می‌توان محتوای متناسب با ویژگی های دانش آموزانتدوین نمود. همچنین در تدوین محتوا سایر دروس مثلاً ادبیات و دینی و... میتوان با تلفیق آنها با تکنولوژی به نتایج مطلوبی دست یافت.

قدر دانی

در پایان از تمام متخصصان برنامه درسی، معلمان، دانش آموزان دوره دوم متوسطه و نیز، کارشناسان و متخصصان حوزه ی رسانه که در راستای تکمیل این پژوهش همکاری داشتند، کمال سپاس را دارم.

موازین اخلاقی

در این مطالعه اصول اخلاق در پژوهش شامل اخذ رضایت آگاهانه از شرکت کنندگان و حفظ اطلاعات محرمانه آنها رعایت گردیده است.

تشکر و قدردانی

پژوهشگران مراتب قدردانی و تشکر خود را از کلیه شرکت کنندگان این پژوهش که با استقبال و بردباری، در روند استخراج نتایج همکاری نمودند، اعلام می‌دارند.

ابزار از مقولاتی است که ارتباط مستقیم با فرهنگ جامعه دارد. پس اهداف باید به گونه ای طراحی و برنامه ریزی شوند که متناسب با آموزه ها و باورهای دینی، زمینه را برای استفاده هرچه بیشتر از فناوری برای رشد و تعالی انسان ها در زمینه های مختلف را فراهم آورد. هدف ها باید برای عموم مردم و با زبان ساده و قابل فهم باشد. تفکرانتقادی در دانش آموزان را به همراه داشته باشد. منطبق با نیازهای بومی باشد و سعی کند مسائل مهم رسانه و فضای مجازی را در قالب ساده به نوجوانان آموزش دهد. قدرت تحلیل محتوا های رسانه ها را در افراد افزایش دهد و از همه مهم تر اهداف سطح بالای تدریس سواد رسانه، رساندن مخاطب به تفکر خلاق و نقادانه و شناخت فنون اقتناع و در نهایت توان تولید محتوا را در بر داشته باشد.

آشنایی افراد با زندگی دیجیتال: سواد رسانه‌ای کمک می‌کند در یابیم که رسانه ها چگونه فرهنگ سازی می‌کنند چگونه انحصار رسانه های گروهی از شرکت های عظیم که بیشتر رسانه‌های ما را کنترل می‌کنند مشخص می‌کنند و چگونه سیاست و جامعه را تحت تاثیر قرار می‌دهد سواد رسانه کاربران را ترغیب می‌کند که سیستم رسانه‌ای موجود را تغییر دهند تا شبکه‌های رسانه‌ای منصفانه تر و قابل دسترس تری به وجود آید[۳]. در هر حال سواد رسانه ای قصد هوشیار سازی و اختیار بخشی به مخاطب را دارد و در چنین عصری، این مهارتها پایه و اساس آینده جامعه آگاه را تشکیل می‌دهد و باعث تقویت و قدرتمند کردن ساختارهای دموکراتیک جامعه می‌شود[۱۲].

بر اساس نتایج به دست آمده لازم است افراد با توجه به پیشرفت روز افزون جامعه و حرکت زندگی به سمت دیجیتالیته شدن، در وهله ی اول اطلاعات درست و کافی نسبت به آن به دست آوردند و بتوانند به نحو درست از این ابزارها در زندگی خود به کار گیرند.

سوالی که در این قسمت مطرح شد این بود که به اعتقاد شما محتوای کتاب سواد رسانه ای با توجه به تحولات نوین فناوری چگونه باید باشد؟

در پاسخ به این سوال به «تولید محتوای هنری و زیبایی شناختی» به عنوان کد انتخابی سوال چهارم که از ۱۲ کد محوری برخوردار است، دست یافتیم.

تولید محتوای هنری و زیبایی شناختی

ارتقاء استانداردهای تحصیلی در کشور در زمینه سطح آموزش زبان مطالعات اجتماعی سلامت و موضوعات دیگر شامل مهارت های دسترسی تجزیه و تحلیل و ارزیابی اطلاعات موجود در رسانه ها می‌باشد. معلمان باید توجه داشته باشند که دانش

- [9] Ismail Punki E, Ismaili Givi MR, Fahimnia F. Investigating the relationship between media literacy and information literacy of communication science and information science and science students. Iran Institute of Information Science and Technology, 2016; 33(2): 581-604 [Persian]
- [10] McQuail D. Mass communication theory. Translation: Parviz Ejlali, 2006. Tehran: Office of Media Studies and Development. 2005. [Persian]
- [11] Wells JG, Anderson DK. Teachers' Stages of Concern Towards Internet Integration. 1995.
- [12] Baligh N. "Introduction to Media Literacy", Tehran, Voice of the Islamic Republic of Iran, 2001; (7) [Persian]
- [13] Bagheri Kh. Injury and health in physical education, Islamic education, 2001;(6), [Persian]
- [14] Sarukhani B. Sociology of Mass Media, 2001. [Persian]
- [15] Soltani F. The importance and necessity of media literacy in the development of educational technology. 2016; 32:46-47. [Persian]
- [16] Iranpour P. Media Literacy and Its Role in Using Interactive Media, M.Sc. Thesis, Faculty of Social Sciences, Allameh Tabatabaei University, Tehran, 2010 [Persian]
- [17] Shokrkah Y. What is media literacy? The specialized scientific monthly of the Voice of the Islamic Republic of Iran, year eight, 2001; 50. [Persian]
- [18] Basirian Jahromi H. An Introduction to Media Literacy and Critical Thinking. Media Magazine, 2006; 17(68): 33-50. [Persian]
- [19] Potter W. Definition of Media Literacy, translated by Leila Kavousi, Media Quarterly. 2006. [Persian]

تعارض منافع

نویسندگان این مطالعه هیچ گونه تعارض منافی در انجام و نگارش آن ندارند.

واژه نامه

1. Marshall McLuhan   مارشال مک لوهان

فهرست منابع

- [1] Mirjalili SH. Information Literacy A look at the evolution of the concept of literacy in the information age. National Library and Information Studies Studies, 2006; (17): 109-122. [Persian]
- [2] Shokrkah Y. Media Literacy is an ideological article. Media Quarterly, 2009; 17(14). [Persian]
- [3] Alikhani MH, Karimi Z. Media literacy training in schools Development of technical and vocational education and skills. 2017; 12(3): 47-51. [Persian]
- [4] Haji Heidari H, Yazdian A. Assessing and Applying the Model of Five Levels of Critical Media Literacy: A Case Study of the Working Students of the Faculty of Broadcasting of the Islamic Republic of Iran. World Media Magazine, 2011; 6(2):12, 35-57 [Persian]
- [5] MirJalili SH. Information Literacy, A Look at the Evolution of Common Concepts and Critical Perspectives, Tehran: Hamshahri, Second Edition. 2006 [Persian]
- [6] Eidizade, T. Media Literacy and Selection of Media Games, Social Science Month Book. 2013. [Persian]
- [7] Taghizadeh A. The role of media literacy training course on the ability to process media messages of high school students a case study of first year high school students in Kerman in the academic year 2013-2014. Master Thesis, Allameh Tabatabai University, Tehran. 2014. [Persian]
- [8] Lankshear C, Knobel M. 'New' literacies: research and social practice. 2004.